

DĚDICTVÍ

MIGUEL BONNEFOY

přeložila
Markéta
Krušinová

argo

DĚDICTVÍ

DĚDICTVÍ
MIGUEL BONNEFOY

přeložila Markéta Krušinová

ARGO

*Cet ouvrage a bénéficié du soutien du Programme d'aide
à la publication de l'Institut français.*

*Tato kniha vychází za přispění Programu na podporu
publikační činnosti Francouzského institutu.*

Czech edition © Argo, 2022

© 2020, Éditions Payot & Rivages

Published by arrangement with SAS Lester Literary Agency & Associates

Translation © Markéta Krušinová, 2022

ISBN 978-80-257-3703-3 (váz.)

ISBN 978-80-257-3827-6 (e-kniha)

*Pro Selvu,
ty jediná znáš pokračování.*

„Ti, kteří si nepamatují svou minulost, jsou
odsouzeni ji znovu prožít.“

George Santayana

Lazar

Když zpráva o vypuknutí první světové války dorazila do Chile, četl si Lazar Lonsonier ve vaně. Tenkrát, o dvanáct tisíc kilometrů dál, míval ve zvyku ležet v lázni s příměsí citronové kůry a listovat francouzskými novinami. Později, když se vrátil z fronty s pouhou polovinou plic, a poté co v zákopech na Marň ztratil své dva bratry, se mu už nikdy úplně nepodařilo oddělit od sebe vůni citrusů a pach granátů.

Podle rodinné legendy utekl jeho otec z Francie s třiceti franky v jedné a štěpem vinné révy ve druhé kapse. Narodil se ve městě Lons-le-Saunier, na stránkách Jury, a vlastnil vinici o šesti hektarech. Pak se objevil révokaz, keře uschly a on byl donucen vyhlásit bankrot. Po čtyřech generacích vinařů mu tak během pár měsíců dole pod svahem zůstaly jen odumřelé kořeny v jabloňovém sadu a plané rostliny, ze kterých vyráběl nevalný absint. Opustil zemi vápence a obilí, smržů a ořechů a nastoupil na železnou zámořskou loď, která vyplouvala z Le Havru do Kalifornie. Panamský průplav ještě nebyl otevřený, a tak musel objet Ameriku z jihu. Na palubě lodi, která obeplouvala mys Horn, cestoval čtyřicet dní, a dvě stovky mužů namačkaných v podpalubí plném ptačích klecí tam hrály na nejrůznější dechové nástroje tak nahlas, že nebyl schopen ani zamhouřit oko až ke břehům Patagonie.

Jednoho večera bloudil jako náměsíčný uličkou mezi lehátky, když tu ve stínu uviděl stařenu se žlutými rty; byla ověšená

náramky, seděla na židli z rákosy, čelo potetované hvězdami, a mávla na něj, aby šel blíž.

„Nemůžeš spát?“ zeptala se.

Vytáhla z korzetu malý zelený kamínek, ne větší než achátová perla, zvrásněný drobnými, třpytícími se skulinami.

„Tři franky,“ řekla.

Zaplatil a stařena kámen zapálila na želvovinové šupině, se kterou mu zamávala pod nosem. Dým otci tak rychle stoupl do hlavy, až si pomyslel, že omdlí. Poté spal čtyřicet sedm hodin tvrdým a hlubokým spánkem, během něhož snil o zlatých vinicích posetých mořskými tvory. Když se probudil, zvrátil všechno, co měl v žaludku, a tělo mu připadalo tak nesnesitelně těžké, že se nemohl zvednout z postele. Nikdy se nedozvěděl, zda za to mohl opojný kouř staré cikánky nebo páchnoucí ptačí klece, ale během plavby Magalhãesovým průlivem blouznil v horečnatém stavu, měl halucinace mezi katedrálami z ledu, viděl, jak mu na kůži naskakují šedé skvrny, jako by se rozpadala na popel. Kapitánovi, který se naučil rozpoznávat první známky černé magie, stačil jen jeden letmý pohled, aby vycítil hrozící epidemii.

„Tyfus,“ prohlásil. Otce vysadili v příštím přístavu.

Takhle se dostal do Chile, do Valparaísa zmítaného tichomořskými válkami, do země, kterou neuměl najít na mapě a jejíž jazyk mu byl naprosto neznámý. Po příjezdu se zařadil do dlouhé fronty, která se táhla od skladiště ryb až k celnici. Všiml si, že zaměstnanec imigračního úřadu klade systematicky každému pasažérovi dvě otázky a poté vždy orazítkuje nějaký lístek. Z toho vyvodil, že první otázka se musí týkat počátku a druhá cíle cesty. Když na něj přišla řada, úředník k němu ani nepozdvihl zrak a zeptal se:

„*Nombre?*“

Otec španělsky neuměl nic, ale v přesvědčení, že otázku uholdl, odpověděl bez zaváhání:

„Lons-le-Saunier.“

Z úředníkovy obličeje se nedalo nic vyčíst. Unaveným pohybem ruky pomalu zapsal:

Lonsonier.

„Fecha de nacimiento?“

Otec prohlásil:

„Kalifornie.“

Zaměstnanec pokrčil rameny, napsal datum a vrátil otci lístek. Od onoho okamžiku byl tento muž, jenž opustil jurské vinice, přejmenován na Lonsoniera a podruhé se narodil 21. května, v den svého příjezdu do Chile. V následujícím století se už nikdy nevydal na cestu na sever, odradila ho poušť Atacama i kouzla šamanů, a proto občas při pohledu na Kordillery říkával:

„Chile mi vždycky připomínalo Kalifornii.“

Lonsonier si brzy zvykl na převrácená roční období, na siestu uprostřed dne i na nové jméno, které si přese všechno zachovalo francouzskou zvučnost. Uměl předpovídat zemětřesení a netrvalo dlouho a děkoval Bohu za všechno, i za neštěstí. Po pár měsících mluvil, jako by se tu narodil, a jeho „r“ znělo jako drnění trakaře, přesto ho zrazoval lehký přízvuk. Už dřív se naučil číst v konstelacích zvěrokruhu a měřit astronomické vzdálenosti, proto rozluštil i nové jižní písmo, ve kterém byla hvězdná algebra pomíjívá, a pochopil, že se usadil v jiném světě, ve světě pum a araukárií, v prvotním světě osídleném kamennými obry, vrbami a kondory.

Byl zaměstnán jako hlavní vinař v oblasti Concha y Toro, a na farmách chovatelů lam a cvičitelek hus postavil několik sklípků, kterým tu říkali *bodegas*. V půdč, jež halila Andy, na pásu země úzkém a zavěšeném k pevnině jako meč k opasku, tam, kde slunce bylo modré, chytil staříčkový štěp z Francie druhý dech. Otec se brzy začlenil mezi ostatní přistěhovalce, přesídlelence, Novochilany, propojené vhodnými příbuzenskými svazky a zbohatlé na obchodu se zahraničním vínem. On, skromný vinař a prostý venkovan, jenž se vydal na cestu do neznáma, se náhle ocitl v čele několika vinařství a stal se zdatným obchodníkem. Ani války, ani révokaz, ani povstání, ani diktatury, od této chvíle nic nemohlo překazit jeho nový, úspěšný vzestup,

a tak když Lonsonier slavil svůj první rok v Santiagu, dokonce velebil den, kdy mu cikánka na palubě železné lodi zapálila pod nosem zelený kámen.

Oženil se s Delphine Morisetovou, křehkou a jemnou zrzkou s rovnými vlasy, která pocházela ze staré rodiny obchodníků s deštníky z Bordeaux. Delphine vyprávěla, že se její rodina rozhodla emigrovat z Francie do San Francisca po jednom období sucha s nadějí, že otevře obchod v Kalifornii. Morisetovi přepluli Atlantik, pokračovali podél Brazílie a Argentiny, poté propluli Magalhãesovým průlivem a v přístavu Valparaíso si udělali zastávku. Ironií osudu toho dne přšlo. Pan Moriset, Delphinin otec a rozhodný muž, vystoupil z lodi na nábreží a během jedné hodiny rozprodal všechny deštníky, které vezli ve velkých zapečetěných kufrech. Už nikdy nenastoupili na loď do San Francisca a definitivně se usadili v této sychravé zemi sevřené mezi pohořím a oceánem, o níž se říkalo, že v některých jejích oblastech může přšet i půl století v kuse.

Pár, který spojily osudové náhody, se v Santiagu nastěhoval do domu andaluského stylu v ulici Santo Domingo poblíž řeky Mapocho, jež se rozvodnila po každém tání sněhu. Fasáda se skrývala za třemi citroníky. Místnosti, všechny s vysokými stropy, se pyšnily empírovým nábytkem doplněným proutěnými předměty z Punta Arenas. V prosinci si manželé nechávali dovézt francouzské speciality a dům se zaplnil bednami s dýněmi a s masovými závitky, klecemi nacpanými ještě živými křepelkami a na stříbrných podnosech naservírovanými oškubanými bažanty, jejichž maso cestou ztuhlo tak, že se nedalo krájet. Ženy se tedy pustily do podivných kulinářských pokusů, které se zdály být bližší čarodějnickému umění než gastronomii. Míchaly dávné tradice francouzského stolování s rostlinami z And, a plnily tak chodby záhadnými vůněmi a žlutým dýmem. Podávaly se taštičky *empainadas* plněné jelity, kohout na malbecu, *pasteles de jaiba* se sýrem maroilles, a reblochon tak páchnoucí, až si chilské služky myslely, že určitě pochází od nemocných krav.

Děti, které spolu Lonsonier a Delphine měli a v jejichž žilách nekolovala ani kapka latinskoamerické krve, byly víc francouzské než Francouzi. Lazar Lonsonier byl první ze tří bratrů, již spatřili světlo světa v pokojích s rudým povlečením, kde to vonělo po *aguardiente* a hadím lektvaru. Kolem dětí se neustále točily chilské matrony, které mluvily jazykem Mapučů, přesto byla prvním jazykem bratrů francouzština. Rodiče je o toto dědictví, které vyrvali ze spárů migrace a jež si v exilu uchovali, nechtěli připravit. Bylo pro ně něco jako tajná skrýš, kodex jejich třídy, bylo pozůstatkem a zároveň oslavou jejich předchozího života. Toho odpoledne, kdy se Lazar narodil a kdy ho pokřtili pod citroníky u vstupu do domu, se v procesí vydali do zahrady oblečení do bílých ponč oslavit tento okamžik zasazením vinné révy, kterou otec Lonsonier uchovával s trochou hlíny v klobouku.

„Teď,“ řekl a přihrnul přitom hlínu ke kmínku, „jsme tu opravdu zapustili kořeny.“

A tak si mladý Lazar Lonsonier představoval Francii, aniž ji kdy navštívil, se stejnou fantazií, s jakou si indiští kronikáři pravděpodobně představovali Nový svět. Celé své mládí strávil ve světě magických a vzdálených příběhů, v nichž nebylo místo pro války a politické převraty, a o Francii, kterou mu vykreslili jako svůdnou nymfu, jenom snil. Spatřoval v ní říši, která dotáhla umění vytříbenosti tak daleko, že ani vyprávění poutníků ji samotnou předčit nemohlo. Vzdálenost, vykořenění i čas přikrášlily místa, jež jeho rodiče s hořkostí opustili, natolik, až mu Francie, kterou nepoznal, chyběla.

Jednoho dne se jistý mladý soused s německým přízvukem Lazara zeptal, z jakého kraje pochází jeho jméno. Blond chlapec s elegantním držením těla byl potomkem přistěhovalých německých osadníků, kteří přišli do Chile před dvaceti lety. Jeho rodina se zabydlela na jihu a obdělávala skoupou půdu Araucanie. Lazar se vrátil domů s otázkou na rtech. Toho samého večera mu otec, vědom si skutečnosti, že celá rodina získala příjmení na základě nedorozumění na celnici, pošeptal do ucha:

„Až pojedíš do Francie, potkáš tam svého strýce. Ten ti všechno řekne.“

„Jak se jmenuje?“

„Michel René.“

„A kde bydlí?“

„Tady,“ řekl otec a ukázal si prstem na srdce.

Tradice starého kontinentu byly v rodině tak zakořeněné, že jednou v srpnu nikoho nepřekvapilo, když dorazila móda „koupaní“. Otec Lonsonier se jednoho odpoledne vyjádřil k čistotě členů v domácnosti tak, že dovezl vanu, poslední model ze smaltované litiny se čtyřmi bronzovými lvími tlapami. Neměla ani kohoutek, ani odtok, jen cosi jako obří břicho těhotné ženy, kam se vedle sebe vešli dva lidé schoulení na boku se skrčenýma nohama. Madam byla okouzlena, děti měly legraci z rozměrů nádoby a otec vykládal, že byla vyrobena ze sloních klů, čímž dokazoval, že před sebou mají bezpochyby nejvíce fascinující objev od vynálezu parního stroje nebo fotoaparátu.

Aby vanu naplnili, nechal povolát Fernandita Bracamonteho, což byl *el aguatero*, místní nosič vody, otec Hectora Bracamonteho, jenž o několik let později sehraje v rodinné genealogii zásadní roli. I přes svůj nízký věk to byl muž ohnutý jako březová větev, měl ohromné ruce čističe stok, městem jezdil na hřbetě muly, a na zapřaženém dvoukoláku vozil sudy s teplou vodou, stoupal do horních pater domů a unavenými pohyby ji lil do prázdných hrnců.

Říkal o sobě, že je nejstarším z několika sourozenců, kteří žijí na druhé straně kontinentu v Karibiku, že jedním z nich je Severo Bracamonte, hledač zlata, další je restaurátorem kostela v Saint-Paul-du-Limon, jedna sestra byla utopistkou v kolonii Libertalia a jeden bratr, *Maracucho*, kronikářem, zvaným Babel Bracamonte. I přes spoustu sourozenců se zdálo, že toho večera, kdy Fernandita našli hasiči utopeného v jeho cisterně, si o něj nikdo starosti nedělal.

Vanu postavili doprostřed místnosti, a protože se v ní všichni Lonsonierovi koupali jeden po druhém, nechávali ve vodě, aby